

Min ev nivîsî ne ji bo sahibrewacan

Belkî ji bo biçûkêd Kurmancan

Ehmedê Xani
(Sedsala XVII)

Civîna Stockholmê

Civîna Kurmancî ya 59an rojên di navbera 10 – 17.12.2016an de li Kitêbxaneya Kurdî li bajarê Stockholmê hat li dar xistin.

Di vê civînê de li ser van babetan hat kar kirin: Ji ferhengoka Memdûh Birîfkanî ya dawîya dîwana wî, Peyvên ji Berrîya Mêrdînê, Hin peyvên hêla başûrê Wanê, Tesîra zimanê asûrî/ sîryanî li ser kurmancî, Şetrenc, Peyvên ji ferhengoka Jaba ya rewendan, Hin peyv ji "Nameyek Şernexê" û Hin peyvên kêmnas/ nenas.

Ev hevalên han beşdarî civînê bûn: Rênas Awdal (Zaxo), Mistefa Aydogan (Mêrdîn), Rojen Barnas (Diyarbakir), Michael Chayet (Washington), Elîşêr (Wan), Newzad Hirorî (Dihok), Hemîd Kiliçaslan (Mêrdîn), Mehmûd Lewendî (Qerejdax), Emîn Narozi (Batman), Selam Nûman (Qamişlo), Zinar Soran (Dêrik), Têmûrê Xelîl (Rewan), Reşo Zilan (Agirî).

Berhemên ji xebata vê civînê li vê jêrê tene pêşkêş kirin.

Divekim û Vedikim:

Bandora zimanê sûryanî/aramî li ser kurmancî

Bi xameya : Michael L. CHYET

Di vê lêkolînê da, behsa taybetmendiyên devokên du deverên Kurdistanê tê kirin – Behdînan tevî Şîrnex û Hekkarîyan ji aliyekî, û Tûr 'Abdîn ya Mêrdînê ji aliyekî din – ku têda akincî yan rûniştvan yan binecîyên mesîhî yên sûryanî-axêv bi sedan salan li teniştê kurmancan jiyane. Texmîna min wisa ye, ku sûryanî-axêv li pêvajoya sedsalên borî hînî kurmancî bûne, û ku wan -- çend aliyên rêzimana kurmancî bi şaşî fêm kiribûn, û ku ew şaşiyên wan bûne norma kurmancî ya wan deveran.

I. Lêkerên hevedudanî. **Ve-di-kim yan di-vekim** Pêspirtikên ku yan berî yan paş nîşana dema niho *di-* tîne ev in: *ber-, çê-, da-, der-, hil-, ra, rû-, ve, wer-*.

Di pirranîya devokên kurmancî da û bi giştî di soranîyê da, nîşana dema niho *di-* (*[d]e-* bi soranî) dikeve di navbera van pêspirtikan û reh (yan koka) dema niho ya lêkeran; lêbelê li deverên behskirî (Behdînan tevî Şîrnex û Hekkarîyan ji aliyekî, û Tûr 'Abdîn ya Mêrdînê), nîşana dema niho *di-* tê pêş van pêspirtikan. Herwisa, nîşana neyînî *na-* jî. Mînak:

Kurmancî	Behdîni û Torî	Soranî
(Ez) hil- di -gr-im	di -hil-gr-im	hef- de -gr-im
(Ez) rû- di -n-im	di -rû-n-im	da- de -nîş-im

Neyînî:

Kurmancî	Behdîni û Torî	Soranî
(Ez) hil- na -gr-im	na -hil-gr-im	hef- na -gr-im
(Ez) rû- na -n-im	na -rû-n-im	da- na -nîş-im

Em binêrine şikla fermanî (împeratîf) ya van lêkerên hevedudanî:

hil- di -gr-im	<i>fermanî:</i>	hil-gr-e
rû- di -n-im	<i>fermanî:</i>	rû-n-e

Texmîna min wisa ye: ji bona yê ku hînî kurmancî dibin, xuya ye ku şikla fermanî ya lêkerên wek *rûne!* Yan *veke!* reha dema niho ya van lêkeran e, û li gorî wê mentiqê, dema niho bi xwe dibe *di-rûn-im* û *di-vek-im* li şûna *rû-di-n-im* û *ve-di-k-im*. Bi giştî xwendekarên zimanên biyanî bi vî awayî rêbaz û qanûnên rêzimanî sade dikin (simplification).

Ev rewşa hanê di farsîyê da jî tê xuya kirin: Li şûna *di-* ya kurmancî *mî-* heye, ku bi tacikî û darîya Efxanistanê wek *mê-* tê xwendin. Di farsîya Îranê da, *mî-* dikeve navbera pêspirtikê û reha dema niho ya lêkerê, lêbelê di devokên tacikî û darî da, *mê-* li pêş e, wek mînak: Farsî *ber-mî-ā-yem* = 'Ez derdikevim' beramberê tacikî û darî *mê-ber-ā-yem*; Farsî *der-mî-ā-ver-em* = 'dertînim' beramberê tacikî û darî *mê-der-ār-em*. Li Efxanistanê, axêverên

zimanên puştûyî û ûzbekî wek zimanê duwem hînî farsî dibin, û her wisa li Tacikistanê û li Ûzbekistanê tacikî-axêv û ûzbekî-axêv bi sedan salan li teniştê hev jiyane. Vêca rewşa sosyolîngvîstîk ya van zimanan dişibihe rewşa kurmancî û sûryanî.

II. Dema paşerojê ya lêkeran. Hem bi kurmancî û hem jî bi aramîya nûjen (sûryanîya nûjen), dema paşerojê ji nîşana paşerojê (*ê/dê/wê* bi kurmancî û *bit-* bi aramîya nûjen) tevî geranî (yan subjunktîf) a dema niho pêktê: mînak: *Ew ê bi-pirs-e* û *Ez ê bi-pirs-im*; *bit-mbaqir* û *bit-mbaqir-in* bi aramîya Nûjen (*mbaqir* = *bi-pirse*). Li Behdînan û her wisa li Tûr 'Abdîn jî, pêspirtika *bi-* ya geranî/subjunktîfê kême: mînak, dibêjin *dê pirs-ît* û *dê pirs-im* li şûna *Ew ê bi-pirs-e* û *Ez ê bi-pirs-im*. Di van devokan da, reha tazî ya dema niho (*pirs-*) dişibihe şikla geranî/subjunktîfê ya aramîya nûjen (ango *pirsît* dişibihe subjunktîfa tazî ya aramî *mbaqir*). Ji ber ku ev diyardeya hanê bi tenê xuya ye di devokên kurmancî da yê ku li teniştê mesîhîyên aramî-axêv hene, em dikarin wê yekê wek bandora zimanê aramî li ser kurmancî bibînin.

III. Nîşankirina zayenda rengdêran û partîsîpên dema borî. Di devokên behdîni da, zayenda rengdêran tê diyar kirin: wek mînak: *yê* baş – nêr e; *ya* baş – mê ye; [*yêlt* baş – pirhejmar e. Ji ber ku di zimanên samî da (ango 'erebî, aramî/sûryanî û 'ibrî), zayenda rengdêran her gav bi qertafekê tê nîşandan (mînak: *ṭayyib* = *yê* baş [nêr]; *ṭayyiba* = *ya* baş [mê]; *ṭayyibîn* = *yê* baş [pirhejmar]). Li Tûr 'Abdîn jî, ev diyarde jî heye, herçende ku bikaranîna wê kêmtir xuya ye.

nêr:	<i>wê</i>	yan	<i>î</i>	= <i>yê</i> bi behdîni
mê:	<i>wa</i>	yan	<i>a</i>	= <i>ya</i> bi behdîni
pirhejmar:	<i>wê</i>	yan	[<i>y</i>]a	= <i>yê</i> bi behdîni

Mînak: Paîza, tîrh û şebeş û petîx jî, *a* zeñf in.; Ew heywanat hemû jî *a* sêhrkirî ne

Destnîşankirina pirhejmar wek 'a' li şûna 'ên/êt' – şaşiyên xwendekarên tîne bîra mirovî, yê ku '*destan min' li şûna 'destên min' dibêjin.

Vêca, ev yek -- nîşaneke din ya şaşiyên biyanîyan e, yê ku hînî kurmancî bûn.

IV. Li Behdînan, li şûna *hiştin/hîştin* şikla *hêlan* heye. Reha dema niho jî: '*di-hêl-im*'. Bi soranî jî dibêjin *hêştin* (dema niho: *de-hêl-im*), û her wisa bi farsî jî lêkera *haştan* jî heye (dema niho: *mî-hal-am*), ku îro kême bi kar tê. Ji ber ku *hêlan* bi tenê li Behdînan (û li Qerejdaxê jî, li gorî Mehmûd Lewendî) diyar e, ez wisa texmîn dikim ku ev yek jî mînakeke din ya şaşiyên biyanîyan e, yê ku hînî kurmancî bûn.

Hin peyvên kêmnas – nenas

- VI -

Amadekar: Reşo ZÎLAN

kurdî	tirkî	fransizî	îngilizî
şil kirin; tûjî kirin, zûl kirin	dilimlemek	couper en tranches	to slice
şil; tûjî, tîşk, kûzî, zûl, tîfş	dilim	tranche	a slice (for fruit)
şilaq; şilmaq, zîrçoq	çapak	chassie	eye gunk
şopik	merdane	rouleau	rolling-pin
şurt; qarûş	sokak süpürgesi	grand balai	big broom
şût; şematokî, huli	kaygan	glissant	slippery
şûtikîn	kaymak	glisser	to slip
tefeş; rû, çehre	çehre, yüz, surat	face, visage	face
tefeşpan; rûpan	geniş çehreli	visage plat et large	flat face
telb	kurum	suie	soot
terş; pez	küçük baş hayvanlar	ovins	sheep and goats
terşvan	küçük baş hayvanlar çobanı	berger d'ovins	sheepkeeper
berdestik	mutfak eldiveni	gant de cuisine	glove shaped pot holder
tileylan (cizîrî)	palyaço	clown	clown
til kirin (qoçgiri); avêtin, çekirin	atmak	jeter, lancer	to throw
tilmiz; tilik	şingil, çitnik	grapillon	a piece of bunch
tînk; dirrî, dirrik, strî, kelem, qelem	diken	épine	thorn
ting (t'ing); sergo, basme	gübrelik	fumier	dunghill
sergo; poxang, gûfank, sergîk	mezbele, çöplük	décharge publique	tip, dump
tirak; tirag	sandalet	sandalette	sandal
tîrava; wexta 'esrê ye, 'esir	ikindi	milieu de l'après-midi	mid-afternoon
tirmêt; tîrbît, hevalên jidil û samîmî, <filankes û filankes tirmêtên hev in>	taniş, tanudîk, samimi arkadaş	ami sincère, ami dévoué	close friend
ûd; minet	minnet	obligation, dette de reconnaissance	gratefulness, obligation

Ji ferhengoka Memdûh Birîfkanî

ya dawîya dîwana wî

- III -

Amadekar: E. NAROZÎ

kurdî	tirkî	fransizî	îngilizî
pelixîn	ezilmek, darbeyle ezilmek	être écrasé	to be crushed
peleşqe; kevn û kot	külüstür, eski püskü, pejmürde	vieillesse, usé, élimé	worn out
peqîşk; batîfk, belqok, peqîk, peqpeqîk	kabarcık	ampoule, cloque	blow, blister
perîşk; pîrmîçk, kuliyên berfê	kar tanesi	flocon de neige	snowflake
perozînk	karmaşa, kargaşa, bela	trouble	trouble
peyak; kesê ku ji axa xwe dûr dikeve, barkirî, koçkirî	gurbetçi, göçmen	émigré	immigrant, migrant
pêrar	bir önceki yıl	il y a deux ans	two years ago
pêrpîne	semiz otu	pourpier	purslane (<i>portulaca oleracea</i>)
pêşkêş; diyarî <ev pêşkêşa min e>	hediyeye	présent, cadeau	gift
pîfdank; zeqzeqe	balon	ballon	balloon
pîrêmiz; pîrmûs, pîrmûs	purmuz	réchaud de camping	primus
pişî/pîşî/piş; kêxmîte, kimxîte	un tozu	poussière de farine	milldust
pîtpîp; pîtepit	dırdır	grommellement, murmure	grumble, murmur
pût	çılız, güçsüz	chétif, maigrichon	puny
pîremêr; kalemêr	yaşlı erkek	vieillard	old man
pîlox; pûx	tam olgunlaşmış	bien mûr	overripe
porpor; lomekirin, pûkepûk, pîtepit	dırdır	grommellement, murmure	grumble, mumble
ripin; repin	bitki kökü	racine	plant root
taf, afet	bela, afet	calamité, désastre	disaster
tamar/temar; tamara xewê, morîka xewê	derin uyku	sommeil profond	deep-sleep
tamîzk; şevtîrsk, hîlbûn/hildan	uçuk	bouton de fièvre, herpès	cold sore
tebayî; tevahî	birlik, birliktelik	ensemble, totalité	togetherness, together
tîlîz/telîz bûn; (terr û telîz bû) <kabarcık su topladı>	su toplamak (sivilce için)	s'infecter, devenir purulent	inflamed (blister)

Ferhengoka kurdî ya A. Jaba 1858

devoka Hekarî û revendên li derdora Mûş û Bazîdê - III -

Amadekar: ELÎŞÊR

	kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
cirnix	şemate, hêwirze	şamata, hengame	tumulte, vacarme	tumult
cûn	cûm	bir çiğnemelik	chique, quantité à mâcher en une seule fois	a mouthful of chewing gum
cihal	çewal	çuval	gros sac	sack
çespan	çapik	çevik	agile	agile
çekme	cizme	çizme	botte	boot
çuneyî	tuneyî	yokluk; fakirlik	indigence, pauvreté	nothingness; poverty
çûyîn	çûn	gitmek	aller	to go
çûye şû	çûye mêr	evlenmiş kadın	mariée	married women
çêr	xeber	küfür	juron, invective	swear
dadfiryad	hewarûgazî	feryat ve yardım	appel au secours	sos
debîr	katib	sekreter	secrétaire	secretary
dik	sekû	seki	banc en terre battue	a platform or earth bank
dî gel yekûdû	bi hev re	birlikte, beraber	ensemble	together, togetherness
demîn	xûy	huy, alışkanlık	caractère, nature	habit, temper
dewar	hesp	at	cheval	horse

Hin peyvên hêla Başûrê Wanê

Amadekar: Mele ŞEBAN TURGUT û ELÎŞÊR

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
axur; rêya paxêlan	yük kızıği yolu ve izi	piste de traîneau	sled path and track
baskê hîryê; hîrya şehkirî ya ji bo ristinê li mil hatî alandin	eğirmek üzere kola sarılan yün miktarı	quantité de laine peignée enroulée autour du bras pour être filée	in spinning yarn, yarn wrapped around arm
berçik; ciyê qûtreşandina teyran	kuş yeminin serpildiği yer	endroit où on jette des grains pour les oiseaux	place where birdseed is strewn
berkur; çermê xebxebê	boynun altındaki sarkık deri	fanon	dewlap
berqendik; benê li ber kofiyê tê girêdan	hotozun etrafına bağlanan kaytan	cordelettes de la haute coiffure traditionnelle kurde	ornate cord for women's headdress
bêçî; sexel; navê karik û berxan a bi giştî	oğlak ve kuzu sürüsü	troupeaux d'agneaux et de cabris	herd of kids and lambs
biçirk; kada bê mirtoxe, bê kakil	yağlı sade çörek	petit pain au beurre	unsweetened plain pastry
bilulik; lûleya ji darê çêbûyî ya bi heyayê zarokê kur ve dihat girêdan ku cihê xwe şil neke	küçük çocuklarda sidik akıtma kavalı	tube en bois fixé au pénis de petits garçons pour les empêcher de souiller leur lit	in baby boys wooden tube for preventing bedwetting
biluvan; perdeya li ser berxika nû hatîye dinê	yeni doğmuş oğlak veya kuzuyu çevreleyen zar	membrane entourant un agneau nouveau né	membrin around newborn lamb
bindanik; nanê ji arvanê ber destarê	eldeğirmeni unundan yapılmış ekme	pain fait avec de la farine du blé moulu avec un moulin à main	bread made from flower ground in a handmeal
birnut; birnotî	enfiye	tabac à priser	snuff
bizmirik; bizmik	burunluk	muselière	muzzle
bor; darê ku livayê lê dipêçin	keçe dürtüm sınığı	bâton autour duquel on enroule la laine cardée	stick for carding felt into batt
cawîya gûniyê; beniştê gûniyê	geven sakızı	gomme d'astragale	a type of astragalus gum
cehcur; erdê hatî kutan, hatî qahîmkirin	basılarak sıkıştırılmış toprak	terre compressée	compressed soil
celeb; koma masîyên ku payîzan koç dikin	güzün göçen balık sürüsü	banc de poissons migrant en automne	fish flock which migrate during the autumn
çarberî; tîfka aşvanî, cihê agirê aşvan	değirmenci ocağı	âtre du meunier	fireplace of a miller
çemberak; şîşa yan hesina devê tirpanê	pirazvana	partie aigue du râteau qui s'encastre dans le manche	tang
bi destîyê ve girê dide			
çilak; singa bi arîkan ve tê aliqandin	çengel (ağaçtan)	crochet en bois	wooden hook
çilay; sîle, zileh, şemaq, şimaq, şîmaq, şîrmaq, şeqam, şilaq	tokat	gifle	slap
çingiz; mirovê kurt û lawaz	kısa ve sıska	de taille courte et malingre	short and skinny
destbilunik; destbênk, destbilînk;	bağırda	bandelette ou cordon entourant le berceau pour empêcher le bébé de tomber	the strap with which a baby is kept in its cradle
benê zarok di landikê de pê tê girêdan			
deveker; qismê ji zevîyê yê nehatibe dûritin li ser pêyan maye	tarlanın biçilememiş bölümü	partie non labourée d'un champ	part of field which has not been harvested
dexş; dehîf, dehîdan	iteleme	poussée, bousculade	push
dewilte; dewij, dewijn, tiflê li ser niwîşkê qijilandî dikeve	eritilmiş yağın üste çıkan tortusu	écume se formant à la surface du beurre fondu	froth that forms on the surface of melted butter
dunhe; dange, cihê alifê pez a li ser berfê	kar üstünde küçük başhayvanlara yem verildiği yer	emplacement sur la neige pour le fourrage des ovins	sheep forage place on snow
êşile; goşe, qurnet (ji bo keleh û xaniyan... birîna penîrê wekî çarêşile/çargoşe; penîrê çarêşile)	köşe	coin	corner
fişose; cûreke kûjeyan a bêhn jê tê	kokarca	putois	skunk
gerdîle; toterik, tayîre, çerx, teker	tekerlek, teker	roue	wheel
gindir; gundor, bejna insanê kurt û tijî	kısa ve tıknaz	courtaud	short and fat
gizim (kirin); xwe jê re hişk kirin	horozlanmak	se pavaner, faire le bravache	to swagger
gizîre; gizre, xang	yemlik olarak kaldırılan meşe yaprakları yığını	amas de feuilles de chêne stockées comme fourrage	oak leaves organized as a stack
gîrnijîn; bişirîn	gülümsemek	sourire	to smile
gîsî; cihê birînê	yara izi	cicatrice	scare
gocar; koçak, palê herî dawîyê	artçı ırgat	le dernier moissonneur d'un rang	the last reaper in the row
gulte; balgeya stûnê, serstûn	sütun başlığı	chapiteau	column head
gurgemêş; har, hirçê gurgemêş; hirçê har	azgın ayı, kuduruk ayı	ours en furie	furious bear

Devokê Berriya Mêrdînê

- X -

Amadekar: Hemîd KILIÇASLAN

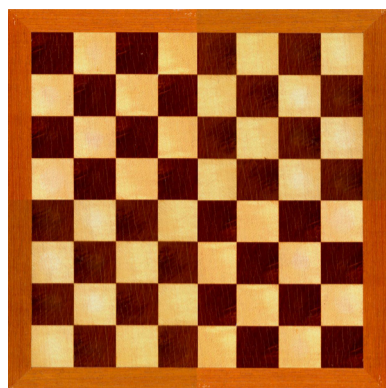
kurdî	tirkî	fransîzî	ingilîzî
kozîya agir; kêle	ateş yakmak için yapılan odun/ tezek veya çırpı çatısı	disposition conique de bûches ou de brindilles pour faire le feu	pyramid fire
kulbuşî; kurî, kulbî <ji kulbuşî xwarin>	açgözlülük, açgözlülükten yemek	avidité, <manger par avidité>	greed, rapaciousness
şegreşîwan	ağıtçı kadın	pleureuse, vocératrice	female professional mourner
hitil-mitil	illahî	quoi qu'il arrive	or else
kurreder; qurreder	elin körü, zehir zıkkım	ferme la !, ta gueule !	general curse word, shut up !
kurrûze	paket, kutu, karton	paquet, boîte	pack, box
kurtêlxur	otlakçı, başkasının sırtından geçinen	parasite, pique-assiette	freeloader, sponger
kutayî, raçandina baş	iyi dokunmuş	bien tissé	well woven
latan	deve bacağı	patte du chameau	camel leg
lûl	gezinme, dolanma	promenade, flânerie	wander around
lûl bûn	gezinmek, dolanmak	flâner, se promener	to wander around
malanî; malane	eve yaraşır ev hanımı	maitresse de maison	housewife
malin; maliştin	süpürmek, silmek	balayer, essuyer	to sweep, erase
mazmaze	kart koç, yaşlı koç	vieux bouc	old ram
mejîleqandin	1. beyin sarsıntısı, 2. sapıtma	1. choc cérébral, 2. déraillement, dérangement	1. brain concussion, 2. go haywire
melkezê, merkezê	ince ve şefaf bir tür kumaş	variété de tissu mince et transparent	a type of tiny and transparent fabric
merkeb; seleşîr, seleşîr, çapîk	altına yemek konulan büyükçe sepet	grand panier en forme de cloche sous lequel on met la nourriture à protéger des animaux	upside down basket for protecting food from insects and animals
mestere; nimûne	örnek, nûmunelik	échantillon	sample
mewjîok; hêşînok; wek pizikan sor dibe, tayeke dezîyê rengîn tê hildikişînin	mavi irinli çiban	pustule à pus bleuâtre	a type of foot blow
miz, mize	mayhoş	acidulé	tart
mezeloq	yapışkan	collant, gluant	sticky
mîl	yara fitili	mèche médicale	wound wick
mirarokî; mirîmirî	ölgün	mourant	deathly looking
mirçînî	şaplatma	claquement	clapping
mixmixîn; ximximîn	patates, soğan, et vb.nin bütün halinde ocak veya tandırda ateş altında veya fırında kapalı bir kap içinde iyice pişmiş durumu	(légume) cuit braisé ou étuvé	to roast (onions, potatoes, etc.) thoroughly

Şetrenc

Amadekar: Selam NÛMAN

kurmancî	tirkî	fransîzî	ingilîzî
şetrenc, setrenc, kişik	satranç	échecs	chess
texteyê şetrencê	satranç tahtası	échiquier	chessboard
malik	hane	case	square
malikên rengtarî	koyu haneler	cases noires	dark squares
malikên rengvekîrî	açık haneler	cases blanches	light squares
berik, kevir	taş	pièce	piece
kevirên spî	beyaz taşlar	pièces noires	white pieces
kevirên reş	siyah taşlar	pièces blanches	black pieces
şah, melik	şah	roi	king
wezîr, ferezîn	vezir	reine	queen
keleh, rex	kale	tour	rook
hesp	at	cavalier	knight
fil	fil	fou	bishoppion
peyak, peya, serbaz, cundî, beydeq	piyon	pion	pawn
şahmat, şaxmat	şah mat	échec et mat	checkmate
teslîm!	mat!	mat	resignation
pate, beraber, serbiser, dergûşî, dergûşkî	yenişememe, berabere kalma	match nul, pat	draw
vekirin	açılış	ouverture	opening
federasyona cihanî ya şetrencê	dünya satranç federasyonu	fédération mondiale des échecs	world chess federation
rêbazên şetrencê	satranç kuralları	règles des échecs	rules of chess
rêz	yatay sıra	rang horizontal	rank
stûn	dikey sıra	rang vertical	file
kiş	şah	échec	check
pateya bêkiş	pat	impasse	stalemate
livên vekirinê	açılış hamleleri	mouvements d'ouverture	opening moves

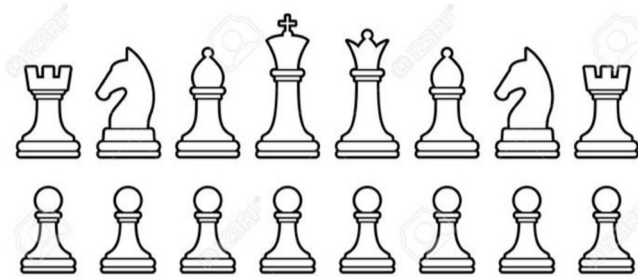
rox	rok	roque	castling
di derbasbûnê de	geçerken almak	en passant	in passing
payedarkirin	piyon terfisi	promotion	promotion
xwarin	almak	prendre	to capture
liv	hamle	mouvement	move

Texteyê şetrencê

Kevirên şetrencê

Rêza kevîrên şetrencê

Şah, melik

Wezîr, ferezîn

Fîl

Hesp

Keleh, rex

Peyak, peya, serbaz, cundî, beydeq

rêzkirina kevîrên şetrencê

Hin peyv ji "Nameyek Şernexê"

ya pirtûka Evdîrehman Gundikî

- I -

Amadekar: Mistefa AYDOGAN

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
aravî	açık mavi	bleu clair, bleu de lessive	light blue
avrijînek	suyun durmadığı eğimli arazi	pente raide ou l'eau coule sans cesse	sloping land where water constantly flows down
avxwerik	sel sularının arazide oluşturduğu oyluk	cavité creusée par des crues	shallow gully
bablesût	hortum	tourbillon	whirlwind
bakut	rüzgarla oluşan kar yığını	congère	snowdrift
balingî	yastık	oreiller	pillow
bapîçk, bapêçk	dürüm	rouleau	roll (of food)

bavdost	babanın arkadaşı, dostu	ami du père	father's friend
bavenî	rüzgar almayan yer	endroit à l'abri du vent	windless place
bebeşêr (babeşêr)	aslan yavrusu	lionceau	lion cub
belsîs	dik kulaklı beyaz tiftik keçisi	chèvre angora blanche aux oreilles droites	upright eared white Angora goat
berbin	dağ eteği düzlüğü	plateau de piedmont	mountain range
berdolik	küçük koyak	petit vallon	small cove
berreşe: xwehdana simbêlan	bıyığı terleme çağı	puberté (lit. âge de transpiration de la moustache)	puberty (lit. perspiration of the mustache)
berevez: berqefa	rüzgar ve yağmur almayan doğal korunak	abri naturel qui protège du vent et de la pluie	wind-safe and rainsafe natural shelter
bergelî	ana vadiye açılan dere yatakları	lits de ruisseaux aboutissant à la vallée principale	creek bed in the main valley opening
berhilûsok	kaygan taş	pierre glissante	slippery stone
berûk	saf tutmuş tarım işçilerinin işe koyulma vaziyeti	mise au travail d'ouvriers agricoles disposés en rang	line of farmers working in the field
beten	toprak örtülü eğimli dağ arazisi	terrain montagneux escarpé	sloping mountain land covered with soil
binas	suç, hata	faute	crime, fault, guilt
binaskar	suçlu, hatalı	coupable, fautif	guilty, criminal
bixurûk	çiçek tozu	pollen	pollen
bolik	genç kız ve delikanlıların karşılıklı atışmaları	chant lyrique interprété en alternance par des garçons et des filles	lyric sung in alternate repartee by a male and a female
bûklûk	tomurcuk	bourgeon	bud, rosebud
ciwanekeç	genç kız	jeune fille	young girl
coqî: bîr	grup (insanlar için)	groupe (d'hommes)	group (of people)
çakemêr	yiğit	brave	brave
çakemêranî	yiğitlik	bravoure	bravery
çakemêrane	yiğitçe	bravement	bravely
çavşelîpî	çekik gözlü	qui a des yeux bridés	slant-eyed, almond-eyed
çêrik: dûrikên dawetan, dîlok, dîlanok, stranên dawetan	halay türküleri	chanson de danse, air de danse	dance song
çim(ik)	koyun veya keçi trnağı	sabot d'ovidés	sheep hoof
çîq(ik): çît	çît	claire	reed fence
çîx xwastin	meydan okumak	défier	to defy, challenge
darmêş	yaban arılarına kovan işlevi gören ağaç kovuğu	ruche d'abeilles sauvages dans un creux d'arbre	wild bees' trunk hallow hive
dêhleşêr: dêleşêr	dişi aslan	lionne	lioness
dêhl-: dêl-	köpek, kurt vb gibi hayvanlarda dişilik ön eki	femelles	prefix denoting a female animal
deqdan: distan, dîzdan, sêpik, dexdanik, xacirgan	sacayağı	trépied	trivet
derkon	çadır önü	pas de la porte de la tente	the area in front of the tent

Gulûgîyayên Kurdistanê

- II -

Amadekar: Ehmedê DIRIHÎ

Beşa Kurdicum û Kurdica

Latînî	Kurdî
<i>Astracantha kurdica</i>	Gunîya kurdî
<i>Aubrieta parviflora var kurdica</i>	Dîdaya kurdî
<i>Centaurea kurdica</i>	Çavbeloqa kurdî
<i>Cephalanthera kurdica</i>	Salepa kurdî
<i>Colchicum kurdicum</i>	Ciwanemerga kurdî
<i>Corydalis rutifolia subsp kurdica</i>	Şepirzeya kurdî
<i>Cynara kurdica</i>	Engînara kurdî
<i>Daphne oleoides subsp kurdica</i>	Defneya kurdî
<i>Delphinium kurdicum</i>	Delava kurdî
<i>Draba bruniifolia subsp kurdica</i>	Gulzerfina kurdî
<i>Euphrasia kurdica</i>	Devhirça kurdî
<i>Hedysarum kurdicum</i>	Guringeya (qoringe) kurdî
<i>Iris reticulata kurdica</i>	Newroza kurdî
<i>Koeleria kurdica</i>	Giyagewrika kurdî
<i>Linaria kurdica</i>	Belgîzera kurdî
<i>Marrubium kurdicum</i>	Pisila kurdî

<i>Noanea kurdica</i>	Sewinceya kurdî
<i>Paronychia kurdica</i>	Kepeka kurdî
<i>Potentilla kurdica</i>	Hêzgiyaya kurdica
<i>Prangos kurdica</i>	Heliza kurdî
<i>Pterocephalus kurdicus</i>	Sirgeya kurdî
<i>Rhynchocorys kurdica</i>	Nukloya kurdî
<i>Scabiosa kurdica</i>	Zîwana kurdî
<i>Scorzonera kurdica</i>	Zirgîzêra kurdî
<i>Scutellaria kurdica</i>	Majarka kurdî
<i>Sideritis libanotica subsp. kurdica</i>	Çayçiyaya kurdî
<i>Symphytum kurdicum</i>	Mijmijoka kurdî
<i>Taraxacum kurdicum</i>	Giyakewa kurdî

Astracantha kurdica -
Gunîya kurdî

Aubrieta parviflora var kurdica -
Dîdaya kurdî

Centaurea kurdica -
Çavbeloqa kurdî

Cephalanthera kurdica -
Salepa kurdî

Colchicum kurdicum -
Ciwanemerga kurdi

Corydalis rutifolia
subsp kurdica -
Şepirzeya kurdi

Cynara kurdica -
Engînarâ kurdi

Daphne oleoides subsp kurdica -
Defneya kurdi

Delphinium
kurdicum -
Delava kurdi

Draba bruniifolia subsp kurdica -
Gulzerîna kurdi

Euphrasia kurdica -
Devhirça kurdi

Hedysarum kurdicum -
Guringeya (qoringe) kurdi

Iris reticulata kurdica -
Newroza kurdi

Koeleria kurdica -
Giyagewrika
kurdi

Linaria kurdica -
Belgîzera kurdi

Marrubium kurdicum -
Pisila kurdi

Noanea kurdica -
Sewinceya kurdi

Paronychia kurdica -
Kepeka kurdi

Potentilla kurdica -
Hêzgiyaya kurdica

Prangos kurdica -
Heliza kurdi

Pterocephalus kurdicus -
Sirgeya kurdi

Rhynchosorys kurdica -
Nukloya kurdi

Scabiosa kurdica -
Zîwana kurdi

Scorzonera kurdica -
Zirgizêra kurdi

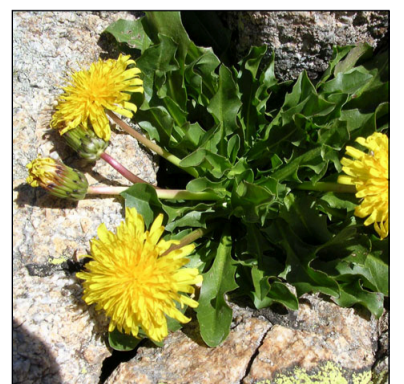
Scutellaria kurdica -
Majarka kurdi

Sideritis libanotica subsp. kurdica -
Çayçiyaya kurdi

Symphytum kurdicum -
Mijmijoka kurdi

Taraxacum kurdicum -
Giyakewa kurdi

Beşa Kurdistanica

Latînî

Aquilegia kurdistanica
Bellevalia kurdistanica
Crepis kurdistanica

Kurdî

Pêkotira kurdistanî
 Gêleqira kurdistanî
 Sîroka kurdistanî

Crucianella kurdistanica
Paeonia kurdistanica
Scilla kurdistanica

Spîneşa kurdistanî
 Gulhirça kurdistanî
 Gêlika kurdistanî

Aquilegia kurdistanica
 Pêkotira kurdistanî

Bellevalia kurdistanica -
 Gêleqira kurdistanî

Crepis kurdistanica -
 Sîroka kurdistanî

Crucianella kurdistanica -
 Spîneşa kurdistanî

Paeonia kurdistanica -
 Gulhirça kurdistanî

Scilla kurdistanica -
 Gêlika kurdistanî

Beşa Carduchorum - kardoxî

Latînî

Allium carduchorum
Amygdalus carduchorum
Biarum carduchorum
Convolvulus carduchorum

Kurdî

Sîrmoka (sîrim) kardoxî
 Behîva kardoxî
 Karîya kurdoxî
 Lavlavka kardoxî

Delphinium carduchorum
Fritillaria carduchorum
Onopordum carduchorum
Thesium carduchorum

Hêzerana kardoxî
 Gulşilêra kardoxî
 Kerenga kardoxî
 Giyastêrka kardoxî

Allium carduchorum -
 Sîrmoka (sîrim) kardoxî

Amygdalus carduchorum -
 Behîva kardoxî

Biarum carduchorum -
 Karîya kurdoxî

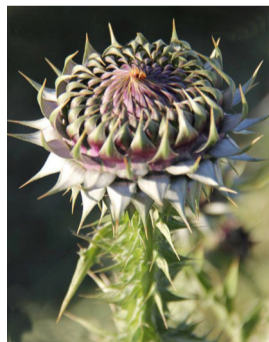
Convolvulus carduchorum -
 Lavlavka kardoxî

Delphinium carduchorum -
 Hêzerana kardoxî

Fritillaria carduchorum -
 Gulşilêra kardoxî

Onopordum carduchorum -
 Kerenga kardoxî

Thesium carduchorum -
 Giyastêrka kardoxî

KURMANCÎ

MAGAZINE LINGUISTIQUE KURDE, supplément du Bulletin de liaison et d'information
 © INSTITUT KURDE DE PARIS, 106, rue La Fayette, 75010 Paris - France, Tel. : 00 33 (0)1 48 24 64 64, www.fikp.org
 Directeur de la publication : Reşo ZÎLAN, Réalisation : M. HASSAN